

**ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕНДРОФЛОРИ
СЕЛА ЯКИМІВКА НОВОУКРАЇНСЬКОГО РАЙОНУ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Аркушина Г. Ф., Сус Л. В.

Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка

Деревно-чагарникові насадження населених пунктів є постійним об'єктом уваги і досліджень, оскільки вони мають найбільше фітомеліоративне і рекреаційне значення, та створюють оптимальні умови для життя людей [1]. Саме тому, досліджуючи флору населених пунктів Кіровоградщини, особливу увагу приділяємо їй дендрологічній складовій [2].

Так, впродовж вегетаційного сезону 2023 року нами була досліджена дендрофлора села Якимівка Новоукраїнського району Кіровоградської області. При флористичному обстеженні території населеного пункту використовували загальноприйняті методики збирання, гербаризації рослин, камеральної обробки матеріалу та флористичного аналізу. Виявлено 49 видів деревно-чагарникових рослин, які належать до 32 родів 19 родин [3].

Присутність рослинних організмів у навколишньому середовищі пов'язана зі специфікацією реакцій рослин на основні чинники зовнішнього середовища (воду, світло, температурний режим і клімат в цілому). Діяльність людини також входить до числа основних екологічних факторів. За реакцією на певні екологічні чинники різні види флори належать до відповідних екологічних форм. Екоморфа – компонент флори з адаптивними властивостями до відповідних факторів.

При екологічному аналізі дендрофлори с. Якимівка нами виділені екологічні групи рослин за відношенням до основних чинників: режиму зволоження, освітлення, температури та відношення до урбанізаційних процесів.

Виявлено, що серед гігоморф переважають мезофіти (59,1%) та ксеромезофіти (18,3%), що цілком відповідає аридним умовам Кіровоградщини. Мезоксерофіти (16,03%), мезогірофіти (4,08%) представлені невеликим числом видів.

Серед видів, які мають подібні пристосування до режиму

Експериментальна ботаніка і фізіологія рослин

освітлення – геліоморф – в дослідженій дендрофлорі переважають геліофіти (46,9%). Чисельність видів в наступних екологічних групах геліоморф послідовно знижується із зменшенням геліофітності: геліосциофіти складають 28,5 %, сциогеліофіти 20,4 % і сциофіти 4,08%. Така закономірність цілком відповідає умовам освітленості, характерним для населених пунктів степової зони.

Серед рослин, які мають схожі адаптивні ознаки по відношенню до температурного режиму в дендрофлорі с. Якимівки виділено 3 основні термоморфи. Мегатермофіти посідають перше місце (48,9%), їм поступаються мезотермофіти (46,9%) та оліготермофіти (4,08%), займаючи відповідно друге та третє місця. Такий розподіл пояснюється специфікою температурного режиму населених пунктів, зокрема закономірним її підвищенням порівняно з незаселеними територіями.

За відношенням до урбанізаційних процесів виявлено такі урбаноморфи: урбанонейтралі складають основну частину дерев 30,6%, друге місце посідають урбанофіли – 24,4%, наступні евурбанофіли – 22,4%, геміурбанофоби – 8,16%. Урбанофоби та евурбанофоби мають лише 6,14%. Такий розподіл урбаноморф свідчить про закономірно менший вплив урбанізаційних процесів в населених пунктах сільського типу, а також ілюструє значну рослинність в дослідженій дендрофлорі саме місцевих видів, доволі стійких до антропопресії (наприклад *Betula pendula* Roth., *Quercus robur* L. та деякі інші.)

В цілому, екологічний спектр дослідженої дендрофлори відповідає природним умовам Кіровоградщини та свідчить про порівняно невеликий антропогенний вплив. Плануємо подальші дослідження впливу екологічних чинників на дендрофлору даного населеного пункту в динаміці, а також вивчення поширення адвентивних видів.

Список літератури

1. Аркушина Г. Ф., Гулай О. В. Особливості дендрофлори Кіровограда та її значення в оптимізації міського середовища. *Науковий вісник НЛТУ України*. Львів: РВВ НЛТУ України, 2010. вип.20.14. С. 39-43.
2. Аркушина Г. Ф. Особливості дендрофлори міста

Експериментальна ботаніка і фізіологія рослин

Новомиргорода (Кіровоградська область). *Наука в інформаційному просторі*: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (10-11 жовтня 2013 р.). Том 4, Наукові публікації біолого-медичного напрямку, психології та фізичного розвитку людини. Дніпропетровськ: Біла К.О., 2013. С. 3-5.

3. Аркушина Г. Ф., Сус Л. В. Систематичний огляд дендрофлори села Якимівка Новоукраїнського району Кіровоградської області. Рослини та урбанізація: матеріали ХІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 1 лютого 2024 р.). Дніпро, 2024., С.9-10.

УДК 631.46:579.64:574.34:574.38

ВПЛИВ БАКТЕРИЗАЦІЇ *AZOSPIRILLUM BRASILENSE* НА РОЗВИТОК ЯЧМЕНЮ В УМОВАХ ШТУЧНОЇ ПОСУХИ

Віннікова О.І., Раєвська І.М.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

E-mail: o.i.vinnikova@karazin.ua, i.m.rayevska@karazin.ua

Ячмінь – цінна зернова культура, є основним продуктом харчування в багатьох країнах, кормом для тварин, важливою сировиною для пивної промисловості, а за об'ємами виробництва серед зернових культур, займає четверте місце у світі. Глобальна зміна клімату посилила вплив абіотичних стресів на ріст і продуктивність рослин. Посуха є одним із найпоширеніших факторів абіотичного стресу, що перешкоджає росту і розвитку сільськогосподарських культур. На території України щороку все більше спостерігаються екстремальні температури, низький рівень талого снігу, катастрофічно низька кількість опадів. У зв'язку з цим, важливою є адаптація сільського господарства до умов глобальної зміни клімату. Серед рішень даної проблеми, окрім селекції нових сортів, особливої уваги заслуговує вивчення взаємодій рослин та ґрунтових мікроорганізмів. Рослини використовують безліч адаптивних механізмів, щоб впоратися з несприятливими наслідками посухового стресу, включаючи асоціацію з корисними мікроорганізмами, що сприяють росту рослин. [2-4]. Бактерії роду *Azospirillum* є однією з найбільш